

عنوان مقاله:

تاملی نو بر جایگاه مذهبی نقش مایه (مار) و ارتباط آن با عنصر مونث در آثار به جای مانده از تمدن عیلام باستان (با تکیه بر شواهد باستان شناسی)

محل انتشار:

دوفصلنامه جستارهای باستانشناسی ایران پیش از اسلام، دوره 2، شماره 1 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

مریم ظهوریان - دانش آموزخته دکتری باستان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس

سامان فرزین - استادیار گروه باستان شناسی، دانشکده هنر، دانشگاه بیرجند

محمدامین حاجی زاده - مربی گروه فرش، دانشکده هنر، دانشگاه بیرجند

خلاصه مقاله:

جستجو و کنکاش در آیین های کهن و باستانی در هر قوم و ملتی، منجر به تبیین ویژگی های زیستی، فرهنگی و انسان شناختی آن مردمان شده و نمادشناسی آثار برجای مانده، به تحقق این امر کمک شایانی کرده است. یکی از این نمادها، نمود نقش مادر تمدن عیلام باستان است. عیلام باستان نام سرزمینی است در جنوب غرب ایران که برحسب تقسیمات جغرافیای سیاسی امروز، سرزمین خوزستان، فارس و بخش هایی از استان های کرمان، لرستان و کردستان را در طی هزاره های سوم تا اول پیش از میلاد را دربر میگیرد. آنچه در این پژوهش مهم و قابل بحث است ویژگی های اعتقادی عیلامی ها می باشد در این میان یکی از این ویژگی ها، احترام خاص به عنصر زن و اختصاص جایگاهی والا در میان خدایان است، این تفوق تا جایی است که الهه هامعمولا در فهرست خدایان مقام های برتر را از آن خود کرده و در امور سیاسی و اجتماعی نیز زنان امکان اختیار مقام هایسیاسی، همچون پادشاهی را داشتند؛ آنچنانکه جامعه عیلام باستان را باید جامعه ای زن سالار دانست. یکی دیگر از ویژگی های این دوره احترام خاصی بود که عیلامی ها همواره برای سحر و جادو، نیروهای جهان زیرین و پرستش مار قایل بودند. در این میان نماد مار اگرچه در بسیاری از فرهنگ ها سمبلی از اغواگری و فریب مطرح می گردد اما نمی توان جنبه مثبتمار به عنوان سمبل بی مرگی و حاصلخیزی را نادیده گرفت چرا که در برخی از تمدن ها جنبه مثبت مار تا حد خدایی نیز بوده است. در این میان عیلام باستان از جمله تمدن هایی میباشد که علاوه بر نقش و نماد زن، نقش و نماد مار به کررات در آثار آنها یافت میشود. در این راستا پژوهش موردنظر در تلاش است که هویت و جایگاه مار در بستر فرهنگی و مذهبی عیلامیانبا توجه به مدارک باستان شناسی مورد بررسی و تحلیل قرار دهد که بر این اساس میتوان دریافت عنصر مار در جنبه مثبت ازحفاظت و نگهبانی تا پرستش به عنوان خدا در عیلام مطرح بوده است و با عنصر مونث نیز در ارتباط می باشد.

کلمات کلیدی:

سمبل، زنانگی، زن سالاری، عیلام باستان، نقش مار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/991717>

